

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry

Ympäristöohjelma 2021-2024

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	2
2. Nykytila.....	2
2.1. Säännöt.....	2
2.2. Strategiset valinnat.....	3
2.3. Toimintaan osallistuvat.....	3
2.4. Ympäristövastuun huomioiminen.....	4

1. Johdanto

Ilmaston lämpeneminen ihmisen toiminnan seurauksena, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja luonnonvarojen ylikulutus ovat koko ihmiskunnan vakavimpia uhkia. Ne koskevat myös urheiluyhteisöä ja vaikuttavat siihen, miten ja millaisissa olosuhteissa voimme tulevaisuudessa liikkua ja urheilla.

EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja. Suomi on sitoutunut uudistamaan EU:n ja Suomen ilmastopolitiikkaa siten, että teemme oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen.

Liikunta ja urheilu aiheuttaa merkittävää ympäristö- ja ilmastokuormitusta, ja sen vähentämiseksi on tehtävä toimia kaikilla tasoilla. Liikunnan ja urheilun on pystyttävä olemaan ympäristö- ja ilmastoasioissa osa ratkaisua.

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu LiikUn ympäristöohjelmaan on vaikuttanut Urheiluyhteisön vastuullisuusohjelma 2020–2024. LiikU yhdessä muiden liikuntajärjestöjen kanssa on osallistunut Olympiakomitean johdolla työstetyn ohjelman laadintaan. Ympäristöohjelmaa laadittaessa muiden liikuntajärjestöjen tavoin LiikU on osallistunut ympäristöaiheiden käsittelyyn Olympiakomitean Vastuullisuusklinikoissa ja saanut niistä aihioita omaan ohjelmaansa. Myös muut kansalliset ja kansainväliset ohjeet ovat olleet vaikuttamassa LiikUn ympäristöohjelmaan.

LiikUssa on tehty ympäristöystävällisiä toimenpiteitä jo aiemminkin. Tehdyt toimenpiteet ja tulevat suunnitelmat kootaan nyt ensimmäistä kertaa omaksi ohjelmaksi.

Päävastuun ympäristöohjelman laatimisesta on kantanut aluejohtaja. Henkilöstön ja hallituksen kanssa on käyty keskusteluja ohjelman sisällöstä loppuvuodesta 2023. Ohjelman sisällön päivityksestä vuodelle 2024 on päätetty hallituksen kokouksessa 18.11.2023.

2. Nykytila

2.1. Säännöt

LiikU toimii yhdistyslain, omien sääntöjensä ja hyviksi koettujen yhdistyskäytäntöjen mukaisesti. Säännöt on päivitetty 25.11.2020 yhdistyksen syyskokouksessa ja uudet säännöt on kirjattu yhdistysrekisteriin muutetuiksi 7.2.2021.

Sääntöjensä mukaan LiikUn tarkoituksena on

- toimia jäsentensä yhteistyöjärjestönä päämääränään liikuntakulttuurin elinvoimaisuuden ja monipuolisuuden varmistaminen
- valvoa jäsentensä yleisiä ja yhteisiä etuja ja edistää liikuntatoiminnan yleistä strategiaa ja kehitystyötä toiminta-alueellaan sekä tukee jäsentensä toiminnallisten päämäärien toteuttamista
- edistää lounaissuomalaisten liikuntaharrastusta ja tukea jäsenyhdistystensä elinvoimaisuutta

Toimintansa tarkoitustaan yhdistys toteuttaa

- vastaamalla toiminta-alueellaan urheilu- ja liikuntatoiminnan strategisesta johtamisesta ja kehittämisestä
- vastaamalla toiminta-alueensa urheilu- ja liikuntatoiminnan edunvalvonnasta
- tuottamalla valtakunnallisille liikunta- ja urheilujärjestöille, lajiliitoille tai niiden alueorganisaatioille, alueen urheiluseuroille sekä muille urheilua ja liikuntaa harrastaville yhteisöille ja säätiöille niiden

tarvitsemia koulutus-, tiedotus-, kehittämis-, toimisto-, informaatio- ja asiantuntijapalveluita sekä ylläpitämällä tarvittava määrä palvelutoimistoja ja järjestämällä erilaisia liikuntaa ja sen harrastamista edistäviä leirejä, tapahtumia sekä kampanjoita ja projekteja

- tukemalla muutenkin eri tavoin eri urheilulajien alueorganisaatioita ja alueen seuroja
- omistamalla ja hallitsemalla kiinteistöjä ja muuta omaisuutta
- julkaisemalla ja kustantamalla liikuntakasvatuksen alaan kuuluvia lehtiä sekä harjoittamalla asianomaisella luvalla paikallisradiotoimintaa.

Toimintasäännöt löytyvät LiikUn nettisivuilta: <https://www.liiku.fi/yhteystiedot/yleista/saannot/>

2.2. Strategiset valinnat

LiikUn strategiset linjaukset on tehty ohjaamaan toimintaa vuosina 2019-2023.

Strategisia valintoja ohjaava missio on kirjattu seuraavasti: Edistämme liikuntakulttuuria ja luomme hyvinvointia liikunnan keinoin.

Visio ja samalla slogan on: Liikunta elämäntavaksi!

LiikUn arvot ovat: Yhdessä tekeminen, tasa-arvo, ilo ja innostaminen, toimiminen edelläkävijänä.

LiikUn strategiaa päivitetään vuonna 2024

2.3. Toimintaan osallistuvat

Henkilöstö

LiikUn henkilöstöön kuuluu vuonna 2023 14 henkilöä, joista naisia yhdeksän ja miehiä viisi. Yksi henkilöstöön kuuluvista on suunnitelmaa tehtäessä toimivapaalla. Henkilöt on valittu tehtäviin osaamisen perusteella ja palkkaus on työn luonteen ja tehtävänkuvan mukainen. Uusien työntekijöiden valinnassa käytetään avointa hakua ja läpinäkyvyyden periaatetta.

Hallitus

Vuonna 2023 hallituksen muodostaa neljä miestä ja seitsemän naista. Naisten osuus on lisääntynyt edellisen suunnitelman teon ajankohtaan verrattuna. Hallituksen jäsenten ikäjakauma on siirtynyt nuorempaan suuntaan. Vuonna 2023 hallituksen jäsenten iät ovat 27 ja 65 vuoden välillä. Hallituksen jäsenet edustavat laaja-alaisesti liikuntakulttuurin osaamista ja toiminta-alueen maantieteellisyttä. Varsinaissuomalaisia hallituksen jäsenistä on kahdeksan ja satakuntalaisia kolme.

Hallituksen jäsenet valitaan kaksivuotiskaudelle ja erovuoroisten tilalle uudet valinnat tehdään vuosittain syyskokouksessa. Vuosittain puolet hallituksen jäsenistä on erovuorossa.

Muut luottamuselimet

Hallituksen lisäksi LiikUlla ei ole muita pysyviä luottamuselimiä. Valiokuntia ja toimikuntia sekä jäsenet niihin nimetään vuosittain tarpeen mukaan. Vuodelle 2023 on nimetty työvaliokunta (2 miestä/2 naista), sekä ehdollepanotoimikunta (3 miestä/1 nainen).

Oman toimen ohessa (oto) -toimijat

Oto-toimijoita ovat muun muassa kouluttajat, leiriohjaajat ja testaajat. Heidät valitaan osaamistarpeiden mukaan. Oto-toimijoiden ikä vaihtelee noin 18 ja 68 vuoden välillä.

LiikUn jäsenet

LiikUn jäseneksi voi liittyä liikunta- ja urheiluseurat tai muut paikallistasolla toimivat yhdistykset, joiden toiminnan tarkoituksena on liikuntatoiminta, valtakunnalliset liikuntajärjestöt tai niiden alueorganisaatiot sekä muut urheilua ja liikuntaa harrastavat tai edistävät valtakunnalliset tai maakunnalliset yhteisöt ja säätiöt.

Tätä dokumenttia laadittaessa lokakuussa 2023 LiikUlla oli yhteensä 270 jäsentä, joista liikunta- ja urheiluseuroja 244 ja järjestöjäseniä 26.

2.4. Ympäristövastuun huomioiminen

LiikU on ottanut ympäristöön liittyviä asioita huomioon jo ennen ympäristöohjelman laatimista.

Toimenpiteitä ovat olleet:

- postitus- ja pakkausmateriaalien uusiokäyttö
- julkisten kulkuvälineiden ja kimppakyytien suosiminen
- leasing-laitteiden hankkiminen
- etätyömahdollisuuden mahdollistaminen
- ympäristöön liittyvien kampanjoista tiedottaminen
- kierrätysmateriaalista valmistettujen tuotteiden suosiminen
- koulutus- ja markkinointiaineistojen muuttaminen enenevässä määrin sähköiseksi
- jäsenkirjeiden ja vuosikokouskutsujen muuttaminen sähköisiksi
- koulutusten ja tilaisuuksien osittainen järjestäminen ja niihin osallistuminen etäyhteydellä
- toimisto- ja leiritapahtumien jätteen tehokas kierrättäminen

3. Suunnittelun päälinjat

LiikUn ympäristöohjelman suunnittelun pääperiaatteena on, että kaikki järjestön toimintaan osallistuvat tiedostavat ja ymmärtävät liikunnan ja urheilun ympäristövaikutukset ja sekä kehittävät että toteuttavat toimintaa ympäristönäkökulmat huomioiden.

LiikUn omassa toiminnassa selvitetään mistä kaikesta järjestön hiilijalanjälki koostuu ja minkä suuruiset ovat toiminnan ympäristövaikutukset. Lisäksi tehdään suunnitelmat ympäristövaikutusten minimoinneista ja tarvittaessa kuormitusten kompensoinneista.

Suunnitelmassa linjataan ympäristötavoitteet ja -lupaukset, joita seurataan ohjelmakaudella 2021-2024.

4. Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Ympäristöohjelman toimenpiteet ja niille valitut mittarit vuosille 2021-2024, joilla pyritään vähentämään ympäristökuormitusta, on luokiteltu kolmen päätavoitteen alle:

4.1. Ympäristötietoisuuden lisääminen

LiikU vaikuttaa liikunta- ja urheiluyhteisössä ympäristökuormien vähentämiseen eniten lisäämällä ympäristötietoisuutta toimintaympäristönsä toimijoiden, kuten jäsenyhdistysten, kouluttajien ja leiriohjaajien keskuudessa.

Toimijat voivat vaikuttaa ympäristöasioihin:

- Omilla henkilökohtaisilla toimillaan – toimimalla esikuvana
- Muuttamalla toimintakäytäntöjään
- Kannustamalla muita muutokseen toimintaympäristössään

LiikU tekee omien ympäristökuormiensa tarkastelemiseksi hiilijalanjälkilaskelman vuosittain. Ensimmäinen laskelma tehdään loppuvuodesta 2024. LiikU lisää ympäristötietoisuutta jäsenistöonsä ja muihin vaikutuspiirissään oleviin aktiivisella viestinnällä omissa viestintäkanavissaan. Tämä tarkoittaa muun muassa artikkeleita eri kohderyhmille suunnattavissa uutiskirjeissä ja nettisivuilla, ympäristövastuuosion lisäämistä nettisivuille sekä tiedon välittämistä sosiaalisen median kanavissa. LiikUn henkilöstön toimintakäsikirjaan tehdään ympäristöasioista kooste.

Mittarit

Tarkastetaan ohjelmakauden päätteeksi, onko toimenpiteet toteutettu, ja millaista palautetta tehdyistä toimenpiteistä on saatu.

4.2. Matkustamiseen liittyvän ympäristökuorman vähentäminen

LiikUn suurimpana hiilidioksidipäästöjen lähteenä on päivittäisen toiminnan sekä tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisen ja niihin osallistumisen yhteydessä tapahtuva matkustaminen.

LiikU voi pienentää oman toimintansa ympäristökuormaa vähentämällä toimintaansa liittyvää matkustamista sekä suosimalla matkustusta ympäristöystävällisillä vaihtoehdoilla. Mahdollisuuksien mukaan LiikUn käytössä olevat leasing-pakettiautot vaihdetaan hybridimalleihin.

Matkustaminen vähenee etä- ja hybridikoulutuksia järjestämällä ja osallistumalla muiden järjestämiin tapahtumiin aiempaa enemmän etäyhteyksin.

LiikU järjestää koulutuksia ja tilaisuuksia eri puolilla Lounais-Suomea. Toimija- ja kouluttajaverkoston maantieteellistä laajuutta lisäämällä matkustamisen määrää voidaan vähentää. Tämä pätee myös käytettäviin vapaaehtoistoimijoihin ja ostopalveluihin.

On huomattava kuitenkin, että usein tilaisuuksien ja koulutusten tarkoitus on ihmisen kehittäminen, jossa korostuu kohtaamisten tärkeys. LiikUn toimintaan sisältyy kohtaamisia sekä omalla toiminta-alueella että valtakunnallisesti. Kun matkustamisesta ei voida kokonaan luovuta, on ympäristöystävälliset matkustusvaihtoehdot ja kimpapakyytimahdollisuudet kartoitettava huolellisesti.

Mittarit

Verrataan ohjelmakauden päätteeksi vuosittaisia ajokilometrejä ja verkkokoulutusten tarjontaa. Lasketaan määrälliset ja/tai prosentuaaliset muutokset.

4.3. Ympäristövastuulliset hankinnat

Hankinnoissa toimitaan mahdollisimman ympäristöystävällisesti. Ensisijaista on pohdittava hankintojen tarpeellisuutta. Hankkimisen rinnalla on mietittävä myös, olisiko tarvittavia tavaroita kannattavampaa lainata, hankkia kierrätettynä tai tehdä yhteishankintoja muiden toimijoiden kanssa. Myös digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia on hyödynnettävä perinteisten materiaalihankintojen korvaajana.

Tarpeellisissa hankinnoissa suositetaan ympäristöystävällisiä materiaaleja ja tuotantotapoja tai vaihtoehtoisesti ympäristövaikutuksia kompensoidaan. Toimitilat mitoitetaan tarpeen ja käyttöasteen mukaan. Valaistuksessa käytetään led-valoja ja mahdollisuuksien mukaan liiketunnistusta.

Järjestämässämme tilaisuuksissa suositetaan kasvis- ja kalaruokien tarjoamista. Lahjojen osalta suositetaan ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

Mittarit

Verrataan ohjelmakauden päätteeksi hankintojen, lainattujen ja kierrätettyjen tavaroiden määrää ja niiden ympäristöystävällisyyttä aikaisempaan. Tarkistetaan, että jäsenillä on mahdollisuus jäsenpalveluihin ja -etuihin sähköisesti aina silloin kun se on mahdollista.

5. Vastuut, seuranta ja päivitys

Aluejohtaja vastaa hallituksen ohjeistamana ympäristöohjelman toteuttamisesta. Kaikki henkilöstöön kuuluvat vastaavat, että ympäristövastuullisuus toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla heidän työnsä kuuluvissa toimenpiteissä.

Ympäristöohjelman toteutumista seurataan jatkuvasti. Päävastuu seurannasta on aluejohtajalla, joka esittää toimenpide-ehdotuksia ja tilannekatsauksia tarpeen mukaan johtoryhmälle ja hallitukselle.

Toimenpiteitä kirjataan vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin.

Kirjallinen ympäristöohjelma päivitetään viimeistään strategian päivittämisen jälkeen. Ympäristöohjelmaa on mahdollista päivittää jo aiemmin joko tarvittavista osilta tai laajemman päivitysprosessin kautta.